TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. vasario 22 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Aplinka – Direktyva 2001/42/EB – Tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimas – 2 straipsnio a punktas – Sąvoka „planai ir programos“ – 3 straipsnio 2 dalies a punktas – Aktai, parengti tam tikriems sektoriams ir nustatantys leidimų dėl vėlesnio projektų, išvardytų Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose, įgyvendinimo išdavimo pagrindus – 3 straipsnio 4 dalis – Aktai, nustatantys leidimų dėl vėlesnio projektų įgyvendinimo išdavimo pagrindus – Vietos valdžios institucijos priimtas nutarimas dėl kraštovaizdžio apsaugos“

Byloje C-300/20

dėl *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Vokietija) 2020 m. gegužės 4 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. liepos 7 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Bund Naturschutz in Bayern eV

prieš

Landkreis Rosenheim,

dalyvaujant

Landesanwaltschaft Bayern,

Vertreter des Bundesinteress irm Bundesverwaltungsgericht,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas L. Bay Larsen, kolegijų pirmininkai A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin, I. Jarukaitis ir J. Passer (pranešėjas), teisėjai M. Ilešič, F. Biltgen, P. G. Xuereb, N. Piçarra ir L. S. Rossi,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

posėdžio sekretorius D. Dittert, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2021 m. birželio 7 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: vokiečių.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Bund Naturschutz in Bayern eV*, atstovaujamos *Rechtsanwältin* F. Heß,

– *Landkreis Rosenheim*, atstovaujamos Q. Zallinger,

– *Landesanwaltschaft Bayern*, atstovaujamos M. Egner, J. Vogel ir M. Höfler,

– Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos iš pradžių J. Möller, D. Klebs ir S. Heimerl, vėliau – J. Möller ir D. Klebs,

– Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vláčil ir L. Dvořáková,

– Airijos, atstovaujamos M. Browne, J. Quaney, M. Lane ir A. Joyce, padedamų SC S. Kingston ir BL de A. Carroll,

– Europos Komisijos, atstovaujamos C. Hermes ir M. Noll-Ehlers,

susipažinęs su 2021 m. rugsėjo 16 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL L 197, 2001, p. 30; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 157) 3 straipsnio 2 dalies a punkto ir 4 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Bund Naturschutz in Bayern eV* (toliau – *Bund Naturschutz*) ir *Landkreis Rosenheim* (Rozenheimo apskritis, Vokietija) ginčą dėl nutarimo dėl saugomų gamtos ir kraštovaizdžio teritorijų teisėtumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2001/42 1 straipsnyje „Tikslai“ numatyta:

„Šios direktyvos tikslas – sukurti aukštą aplinkos apsaugos lygį ir padėti į rengiamus ir priimamus planus bei programas integruoti aplinkos apsaugos klausimus, kad būtų skatinama tvari plėtra, užtikrinant, kad laikantis šios direktyvos būtų atliekamas tam tikrų planų ir programų, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, aplinkos [poveikio aplinkai] vertinimas.“

4 Šios direktyvos 2 straipsnis suformuluotas taip:

„Šioje direktyvoje:

a) „planai ir programos“ – tai planai ir programos, įskaitant tuos, prie kurių finansavimo prisideda Europos [Sąjunga], taip pat visi jų daliniai pakeitimai:

– kuriuos turi parengti ir (arba) priimti valdžios institucija nacionaliniu, regioniniu arba vietiniu lygiu arba kuriuos parengia valdžios institucija ir kuriuos vėliau priima [p]arlamentas arba [v]yriausybė laik[ydamiesi] įstatymų leidimo procedūros, ir

– kurių reikia pagal įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas;

<…>“

5 Minėtos direktyvos 3 straipsnio „Taikymo sritis“ 1–4 dalyse nustatyta:

„1. 2–4 dalyse nurodytų planų ir programų, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, aplinkos [poveikio aplinkai] vertinimas atliekamas pagal šios direktyvos 4–9 straipsnius.

2. Laikantis 3 dalies nuostatų, atliekamas toliau išvardytų planų ir programų aplinkos [poveikio aplinkai] vertinimas:

a) kurie rengiami žemės ūkiui, miškininkystei, žuvininkystei, energetikai, pramonei, transportui, atliekų tvarkymui, vandentvarkai, telekomunikacijoms, turizmui, miestų ir kaimų planavimui ar žemės naudojimui ir kurie nustato tolesnio projektų [leidimų dėl projektų], išvardytų [1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyvos 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 175, 1985, p. 40; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 248)] I ir II prieduose, vystymo pagrindus [vėlesnio įgyvendinimo išdavimo pagrindus] <…>

b) kurių atžvilgiu nustatoma, atsižvelgiant į galimas jų pasekmes teritorijai, kad būtina atlikti vertinimą pagal [1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t, p. 102)] 6 ir 7 straipsnius.

3. 2 dalyje nurodytų planų ir programų, taikomų nedideliuose plotuose vietiniu lygiu, ir nedidelių 2 dalyje nurodytų planų ir programų pakeitimų aplinkos [poveikio aplinkai] vertinimas atliekamas tik tada, kai valstybės narės nustato, kad jų pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai.

4. Valstybės narės nustato, ar kitų, nenurodytų 2 dalyje, planų ir programų, kurie nustato tolesnio projektų vystymo [leidimų dėl vėlesnio projektų įgyvendinimo išdavimo] pagrindus, pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai.“

6 Direktyvos 2001/42 II priedo, kuriame įtvirtinti „3 straipsnio 5 dalyje nurodytų galimų pasekmių reikšmingumo nustatymo kriterijai“, 1 punkte „Planų ir programų charakteristikos“, pirmiausia šio punkto pirmoje įtraukoje, nurodytas vienas iš kriterijų, t. y. „kokiu mastu planas arba programa sukuria [nustato] projektų ir kitų veiklos rūšių pagrindus, atsižvelgiant į vietą, pobūdį, dydį ir veiklos sąlygas arba išteklių išsidėstymą“.

7 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2012, p. 1), įsigaliojusi 2012 m. vasario 17 d., panaikino ir pakeitė Direktyvą 85/337.

8 Pagal Direktyvos 2011/92 1 straipsnio 2 dalies a punktą šioje direktyvoje „projektas“ – tai „statybos darbai bei kitų objektų ar veiklos planų įgyvendinimas“ ir „kitokie įsikišimai į natūralią aplinką ir gamtovaizdį [kraštovaizdį], įskaitant mineralinių išteklių gavybą“.

9 Remiantis Direktyvos 2011/92 14 straipsnio antra pastraipa, „[n]uorodos į [Direktyvą 85/337] laikomos nuorodomis į [Direktyvą 2011/92]“.

Vokietijos teisė

BNatSchG

10 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos 2009 m. liepos 29 d. *Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege (Bundesnaturschutzgesetz)* (Federalinis įstatymas dėl gamtos apsaugos ir kraštovaizdžio išsaugojimo) (*BGBl.* 2009 I, p. 2542) (toliau – *BNatSchG*) 20 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Gamtos ir kraštovaizdžio dalys gali būti saugomos:

<…>

4) pagal 26 straipsnį, kaip saugomos kraštovaizdžio teritorijos;

<…>“

11 *BNatSchG* 26 straipsnyje „Saugomos kraštovaizdžio teritorijos“ nustatyta:

„(1) Saugomos kraštovaizdžio teritorijos – tai pagal privalomus teisės aktus nustatytos teritorijos, kuriose speciali gamtos ir kraštovaizdžio apsauga turi būti vykdoma:

1) siekiant išsaugoti, plėtoti ar atkurti ekosistemų funkcionavimą ir gyvybingumą arba gebėjimą atsikurti ir siekiant tausiai naudoti gamtos išteklius, įskaitant buveinių, tam tikrų laukinės faunos ir floros rūšių apsaugą;

2) dėl kraštovaizdžio įvairovės, unikalumo ir grožio arba ypatingos istorinės ir kultūrinės reikšmės; arba

3) dėl jo ypatingos svarbos laisvalaikio veiklai.

(2) Saugomose kraštovaizdžio teritorijose draudžiami visi veiksmai, dėl kurių pasikeičia tokių teritorijų pobūdis arba kurie prieštarauja specialiam šių teritorijų apsaugos tikslui, visų pirma atsižvelgiant į 5 straipsnio 1 dalį ir išsamesnių taisyklių nuostatas.“

BayNatSchG

12 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos 2011 m. vasario 23 d. *Bayerisches Gesetz über den Schutz der Natur, die Pflege der Landschaft und die Erholung in der freien Natur (Bayerisches Naturschutzgesetz)* (Bavarijos įstatymas dėl gamtos apsaugos, kraštovaizdžio išsaugojimo ir laisvalaikio veiklos gamtoje) (toliau – *BayNatSchG*) 12 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Pagal *BayNatSchG* 20 straipsnio 2 dalies 1, 2, 4, 6 ir 7 punktus gamtos ir kraštovaizdžio dalys saugomos taikant reglamentuojamojo pobūdžio teisės normas, išskyrus atvejus, kai šiame įstatyme nustatyta kitaip <…>“

13 *BayNatSchG* 51 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Kompetenciją turi:

<…>

3) *Landkreise* (apskritys) ir nepriklausomos *Landkreise* savivaldybės – kompetenciją priimti reglamentuojamojo pobūdžio teisės normas dėl *BNatSchG* 26 straipsnyje numatytų saugomų kraštovaizdžio teritorijų,

<…>“

Nutarimas „Inntal Süd“

14 2013 m. balandžio 10 d. *Verordnung des Landkreises Rosenheim über das Landschaftsschutzgebiet „Inntal Süd“* (Rozenheimo apskrities nutarimas dėl saugomos kraštovaizdžio teritorijos „Inntal Süd“, toliau – Nutarimas „Inntal Süd“) 1 straipsnyje „Apsaugos objektas“ numatyta:

„Kraštovaizdis, esantis rytinėje ir vakarinėje Ino upės kranto pusėje, tarp apskrities sienos su Austrija Kifersfeldo savivaldybėje ir Rozenheimo miesto sienos, saugomas kaip kraštovaizdžio apsaugos teritorija „Inntal Süd“.

Apsauga apima Ino upę, įskaitant jos baseiną ir aliuvines žemumas.“

15 Nutarimo „Inntal Süd“ 3 straipsnyje „Apsaugos tikslas“ nustatyta:

„Saugomos kraštovaizdžio teritorijos „Inntal Süd“ tikslas yra:

1) užtikrinti ekosistemų gebėjimą atsikurti, visų pirma siekiant išsaugoti, plėtoti ar atkurti aliuvinius miškus ir nusekusias upės atšakas bei prie šių ekosistemų ir jų biocenozių prisitaikiusių tipinių faunos ir floros rūšių gyvavimo sąlygas;

2) išlaikyti kraštovaizdžio įvairovę, unikalumą ir grožį, ypač siekiant didinti upei būdingo kraštovaizdžio apsaugą ir išsaugoti kraštovaizdį, kuriam būdingos žemės ūkio kultūros;

3) išlaikyti ir optimizuoti vandens sistemos veiklą, siekiant taip pat sudaryti palankesnes sąlygas Ino ir jo intakų tęstinumui ir vandens sulaikymui paviršiuje; ir

4) užtikrinti laisvalaikio veiklai svarbių kraštovaizdžio elementų apsaugą ir išsaugoti juos bendruomenei, kuo labiau tausojant gamtą ir kraštovaizdį, taip pat reguliuoti pramogautojų srautus.“

16 Šio nutarimo 4 straipsnyje „Draudimai“ nustatyta:

„Saugomoje kraštovaizdžio teritorijoje draudžiami visi veiksmai, dėl kurių pasikeičia šios teritorijos pobūdis arba kurie prieštarauja apsaugos tikslui (3 straipsnis).“

17 Minėto nutarimo 5 straipsnyje „Leidimo reikalavimas“ nustatyta:

„(1) *Landratsamt Rosenheim* (Rozenheimo apskrities administracija), kaip žemesnio lygio aplinkos apsaugos institucijos (*BayNatSchG* 43 straipsnio 2 dalies 3 punktas), leidimas reikalingas subjektams, kurie saugomoje kraštovaizdžio teritorijoje ketina:

1) statyti ar pertvarkyti bet kokio tipo objektą ar keisti jo paskirtį (*Bayerische Bauordnung* (Bavarijos statybos kodeksas) 2 straipsnio 1 dalis), net jei šiems statiniams nereikia statybos leidimo; šiai kategorijai priklauso, be kita ko:

a) pastatai, pavyzdžiui, gyvenamieji namai, žemės ūkio ar miškų ūkio pastatai, savaitgalio namai, valčių, paplūdimio ar įrankių saugojimo nameliai, prekystaliai <…>;

b) tvoros ir kiti užtvarai;

c) prieplaukos ir pakrančių statiniai;

d) dirvožemio paviršiaus pakeitimai, padaryti kasant ar vykdant terasavimo darbus, visų pirma naujų karjerų (žvyro, smėlio, dumblo, molio) ir kitų gręžinių, taip pat sąvartynų įrengimas ir eksploatacija. Šios nuostatos netaikomos žemės terasavimo ar iškasimo darbams, apimantiems plotą, kuris neviršija 500 kvadratinių metrų ir 0,3 m aukščio ar gylio, siekiant pagerinti dirvožemį žemės ūkio paskirties žemėje;

2) jeigu tai nesusiję su objektais, jau nurodytais 1 punkte:

a) statyti didesnio nei 0,5 kvadratinių metrų ploto skydus ir iškabas, įskaitant reklaminius stendus, jei ant gyvenamųjų namų ir komercinių patalpų nenurodomas gyvenamųjų namų ir parduotuvių pavadinimas;

b) įrengti antžeminius arba požeminius magistralinius laidus, kabelius ar vamzdžius ir statyti stulpus;

c) tiesti ar iš esmės pertvarkyti kelius, takus ar teritorijas, ypač stovyklavietes, sporto, žaidimų aikšteles ir maudyklas ar panašius objektus;

d) įrengti prekinius furgonus arba statyti, įrengti ir eksploatuoti prekybos vietas ir prekybos automatus;

3) važinėti visų rūšių motorinėmis transporto priemonėmis ne visuomeniniam eismui skirtuose keliuose, takuose ir teritorijose arba statyti jas tokiose vietose; <…>

4) išgauti vandenį iš žemės paviršiaus, viršijant leidžiamą bendram naudojimui skirtą kiekį, arba iš žemės gelmių, pertvarkyti vandens telkinius, jų krantus ar dugną, įtekančio ar ištekančio vandens srautą arba pjezometrinį lygį, kurti naujus vandens telkinius arba įrengti drenažo sistemas;

5) nusausinti, išdžiovinti ar kitaip sunaikinti ypatingą ekologinę vertę turinčius biotopus arba padaryti jiems didelę žalą, kaip apibrėžta *BNatSchG* 30 straipsnyje ir *BayNatSchG* 23 straipsnyje, visų pirma pelkes, užlajas, nendrynus, didelius raistus, drėgnas pievas, kuriose gausu viksvų ir nendrių, melvenių pievas, šaltinius, miškingus durpynus, miškus ir pelkėtas teritorijas bei aliuvinius miškus, taip pat natūralias ar pusiau natūralias tekančių ar stovinčių vidaus vandenų teritorijas, įskaitant pakrantes ir atitinkamą natūralią ar pusiau natūralią pakrančių augmeniją, taip pat natūralias ar pusiau natūralias klodų teritorijas, nusekusias atšakas ir periodiškai užliejamas teritorijas; <…>

6) arti, tręšti ar medžiais apsodinti pievas, kuriose auga gyvuliams skirtas atolas, paversti jas kelis kartus per metus šienaujamomis pievomis arba ganyklomis;

7) persekioti, gaudyti ar žudyti laukinius gyvūnus, naikinti jų veisimosi vietas, buveines ar lizdus;

8) atviroje aplinkoje ir už miško ribų kirsti, genėti ar kitaip šalinti pavienius medžius, gyvatvores, giraičių augmeniją arba lauko krūmus, būdingus kraštovaizdžiui; <…>

9) iškirsti visus miško medžius ar jų dalį, pirmą kartą įveisti mišką ar atlikti plynus miško kirtimus didesniame nei 0,5 hektaro plote, lapuočių, mišriuosius ar aliuvinius miškus paversti miškais, kuriuose vyrauja spygliuočiai, arba įveisti specialios paskirties kultūrinius augalus (pvz., daigynus);

10) vandens telkinių pakrantėse sunaikinti ar iš esmės pakeisti pakrančių augmeniją, nendrynus ar vandens augalų populiacijas, patekti į nendrynus ar telkinius, kuriuose yra vandens augalų, taip pat naudoti chemines priemones nendrynams naikinti ar kontroliuoti arba kanalams valyti; <…>

11) pilti atliekas, statybines atliekas ir kitus daiktus (jeigu jiems netaikomos atliekų tvarkymo taisyklės) kitose nei leistinos vietose, nors neketinama vykdyti terasavimo darbų, kaip apibrėžta statybos teisės aktuose;

12) stovyklauti ar statyti priekabų namelius (įskaitant sulankstomas priekabas) ar motorines gyvenamąsias transporto priemones ne tam skirtose vietose arba leisti tai daryti;

13) duoti leidimą orlaiviams kilti ar tūpti (kaip apibrėžta *Luftverkehrgesetz* (Aviacijos įstatymas) ne patvirtintuose oro uostuose.

(2) Leidimas išduodamas nepažeidžiant kitų teisės nuostatų, jei numatyta priemonė nesukelia jokių 4 dalyje išvardytų pasekmių arba jei tokias pasekmes galima kompensuoti taikant papildomas nuostatas.

<…>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

18 2013 m. balandžio 10 d. Rozenheimo apskritis priėmė Nutarimą „Inntal Süd“, prieš tai neatlikusi jo poveikio aplinkai vertinimo pagal Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punktą arba bent jau tyrimo, kad išsiaiškintų, ar šis nutarimas gali turėti reikšmingų pasekmių aplinkai pagal šios direktyvos 3 straipsnio 4 dalį.

19 Šiuo nutarimu suteikta apsauga maždaug 4 021 ha zonai, kuri buvo maždaug 650 ha mažesnė, palyginti su nustatyta 1952 m. ir 1977 m. priimtais ankstesniais nutarimais, kuriuos minėtas nutarimas visiškai ar iš dalies panaikino.

20 Aplinkos apsaugos asociacija *Bund Naturschutz*, dalyvavusi Nutarimo „Inntal Süd“ rengimo procedūroje, apskundė šį nutarimą *Bayerischer Verwaltungsgerichtshof* (Bavarijos žemės vyriausiasis administracinis teismas, Vokietija); šis atmetė jos skundą kaip nepriimtiną.

21 *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Vokietija) turi priimti sprendimą dėl kasacinio skundo, kurį *Bund Naturschutz* pateikė dėl pirmosios instancijos teismo priimtos nutarties.

22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, skundas priimtinas tik tuo atveju, jei pagal Direktyvą 2001/42 Rozenheimo apskritis, prieš priimdama Nutarimą „Inntal Süd“, turėjo pareigą atlikti poveikio aplinkai vertinimą pagal šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktą arba bent jau tyrimą, kad išsiaiškintų, ar šis nutarimas gali turėti reikšmingų pasekmių aplinkai pagal minėtos direktyvos 3 straipsnio 4 dalį. Tokiu atveju taip pat reikėtų patenkinti skundą iš esmės.

23 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Nutarimas „Inntal Süd“ yra planas ar programa, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/42 2 straipsnio a punktą.

24 Vis dėlto jam kyla abejonių, pirma, dėl to, ar šis nutarimas turi būti laikomas kaip nustatantis leidimų dėl vėlesnio projektų įgyvendinimo išdavimo pagrindus, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktą. Jis pažymi, kad, nors minėtame nutarime numatyti bendrieji draudimai ir pareigos gauti leidimą dėl daugybės projektų ir naudojimo sričių, jame nėra konkrečių taisyklių dėl leidimo vykdyti Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose išvardytus projektus, o pirmiausia siekiama užkirsti kelią jiems arba bet kuriuo atveju užtikrinti jų atitiktį gamtos apsaugos reikalavimams. Taigi kyla klausimas, ar tam, kad planas ar programa patektų į Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punkto taikymo sritį, reikia, kad jis būtų orientuotas į šiuos projektus arba būtų konkrečiai su jais susijęs, o gal pakanka, kad planas ar programa, ypač atsižvelgiant į jo (-os) taikymo srities apimtį, taip pat apimtų, net ir atsitiktinai, minėtus projektus, nors jame neatsižvelgiama į juos pačius ar nereglamentuojama leidimų jiems įgyvendinti išdavimo tvarka.

25 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar plano ar programos „rengi[mas]“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punktą, reiškia tikslinį orientavimąsi į vieną iš šioje nuostatoje nurodytų sektorių, ar pakanka, kad atitinkamas planas ar programa konkrečiai paveiktų kai kuriuos iš šių sektorių, kaip antai žemės ūkį, miškininkystę ar žemės naudojimą, net jeigu jis būtų parengtas taip, kad apimtų sektorių, kurio minėta nuostata neapima, kaip antai gamtos apsaugą ir kraštovaizdžio išsaugojimą, kaip yra šiuo atveju.

26 Galiausiai, trečia, tuo atveju, jei reikėtų manyti, kad Rozenheimo apskritis pagal Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punktą neprivalėjo atlikti Nutarimo „Inntal Süd“ poveikio aplinkai vertinimo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar tam, kad būtų taikoma šios direktyvos 3 straipsnio 4 dalis, reikia, kad planas ar programa ir projektai būtų konkrečiai susiję. Jei į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, reikėtų išsiaiškinti, kokia turi būti ši konkreti sąsaja.

27 Būtent tokiomis aplinkybėmis *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Direktyvos 2001/42] 3 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad tolesnio projektų, išvardytų [Direktyvos 2011/92] I ir II prieduose, vystymo pagrindai [leidimų dėl vėlesnio projektų, išvardytų Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose, įgyvendinimo išdavimo pagrindai] nustatomi jau tuomet, kai nutarime dėl gamtos ir kraštovaizdžio apsaugos nurodomi bendri draudimo kriterijai, kurie apima netaikymo galimybę ir leidimo reikalavimus, tačiau neturi konkrečios sąsajos su [Direktyvos 2011/92] prieduose išvardytais projektais?

2. Ar [Direktyvos 2001/42] 3 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad planai ir programos buvo parengti žemės ūkio, miškininkystės, žemės naudojimo ir kituose sektoriuose, kai jais siekiama nustatyti orientacinius pagrindus būtent vienam ar keliems iš šių sektorių? Ar pakanka to, kad dėl gamtos ir kraštovaizdžio apsaugos nustatomi bendri draudimo kriterijai ir leidimo reikalavimai, kurie turi būti tikrinami pagal daugybės projektų ir naudojimo sričių patvirtinimo procedūrą ir gali netiesiogiai („automatiškai“) daryti poveikį vienam arba keliems iš šių sektorių?

3. Ar [Direktyvos 2001/42] 3 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad planais ir programomis nustatomi tolesnio projektų vystymo [leidimų dėl vėlesnio projektų įgyvendinimo išdavimo] pagrindai, kai gamtos ir kraštovaizdžio apsaugai skirtame nutarime nurodomi bendri draudimo kriterijai ir leidimo reikalavimai dėl daugybės abstrakčiai apibūdintų projektų ir priemonių saugomoje teritorijoje, tačiau nėra konkrečios sąsajos su konkrečiais projektais, nes priimant nutarimą nebuvo nei numatoma, nei ketinama įgyvendinti konkrečius projektus?“

28 Vokietijos Respublika, vadovaudamasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 16 straipsnio trečia pastraipa, paprašė Teisingumo Teismo posėdžiauti didžiosios kolegijos sudėties.

Dėl prašymo atnaujinti žodinę proceso dalį

29 Generaliniam advokatui paskelbus išvadą, 2021 m. spalio 13 d. Teisingumo Teismo kanceliarija gavo *Bund Naturschutz* prašymą atnaujinti žodinę proceso dalį pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 83 straipsnį.

30 Grįsdama savo prašymą *Bund Naturschutz* iš esmės pažymėjo, kad generalinio advokato išvadoje nurodyta nauja aplinkybė – po teismo posėdžio padarytas Vokietijos teisės aktų dalinis pakeitimas, – yra svarbi Teisingumo Teismui atsakant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą,

ypač kiek tai susiję su klausimu, ar reikia apriboti sprendimo, kuris bus priimtas, poveikį laiko atžvilgiu. Šiuo klausimu *Bund Naturschutz*, be kita ko, nurodo minėtos išvados 120, 122, 129, 130 ir 132 punktus.

31 Pagal Procedūros reglamento 83 straipsnį Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, gali bet kada nutarti atnaujinti žodinę proceso dalį – pirmiausia, jeigu mano, kad jam nepateikta pakankamai informacijos, jeigu baigus žodinę proceso dalį šalis pateikė naują faktą, kuris gali būti lemiamas Teisingumo Teismui priimant sprendimą, arba jeigu nagrinėjant bylą reikia remtis argumentu, dėl kurio šalys ar Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje nurodyti suinteresuotieji asmenys nepateikė nuomonės.

32 Vis dėlto nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, mano, kad pasibaigus rašytinei proceso daliai ir surengtam posėdžiui turi visą sprendimui priimti būtiną informaciją, o *Bund Naturschutz* nurodytos naujos faktinės aplinkybės negali turėti lemiamos įtakos Teisingumo Teismo priimamam sprendimui. Be to, jis pažymi, kad ši byla neturi būti nagrinėjama remiantis argumentais, dėl kurių suinteresuotieji asmenys neišsakė nuomonės. Šiomis aplinkybėmis nereikia atnaujinti žodinės proceso dalies.

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

33 Savo klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo prašo išaiškinti, ar tokia nacionalinė priemonė, kaip Nutarimas „Inntal Süd“, kuriuo siekiama apsaugoti gamtą ir kraštovaizdį ir šiuo tikslu įtvirtinami bendri draudimo kriterijai ir leidimo reikalavimai, yra vienas iš Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytų planų ir programų, dėl kurių turi būti atliekamas poveikio aplinkai vertinimas, arba bent jau vienas iš tų planų ir programų, numatytų šios direktyvos 3 straipsnio 4 dalyje, dėl kurių valstybės narės turi nustatyti, ar jie gali turėti reikšmingų pasekmių aplinkai.

34 Vis dėlto prielaidą, kuria grindžiami šie prejudiciniai klausimai, t. y. kad toks nutarimas yra planas ar programa, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/42 2 straipsnio a punktą, ginčija tiek Rozenheimo apskritis, tiek *Landesanwaltschaft Bayern* (Bavarijos žemės prokuratūra, Vokietija), įstojusi į pagrindinę bylą šalis.

35 Direktyvos 2001/42 2 straipsnio a punkte „planai ir programos“, kaip jie suprantami pagal šią direktyvą, apibrėžiami kaip tie, kurie atitinka dvi kumuliacines sąlygas, t. y. pirma, juos turi būti parengusi ir (arba) priėmusi valdžios institucija nacionaliniu, regioniniu arba vietiniu lygiu, o vėliau juos priima parlamentas arba vyriausybė, laikydamasi įstatymų leidimo procedūros (pirmoji sąlyga), ir, antra, jų turi reikėti pagal įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas (antroji sąlyga) (šiuo klausimu žr. 2020 m. birželio 25 d. Sprendimo *A ir kt. (Vėjo jėgainės Alteryje ir Nevelėje)*, C-24/19, EU:C:2020:503, 33 punktą).

36 Šiuo atveju pirmoji sąlyga yra įvykdyta, nes, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, Nutarimą „Inntal Süd“ priėmė Rozenheimo apskritis, kuri yra vietos valdžios institucija.

37 Dėl antrosios sąlygos pažymėtina, kad iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, jog pagal Direktyvą 2001/42 „reikalingais“ turi būti laikomi planai ir programos, kurių priėmimas reglamentuojamas nacionaliniuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose, kuriuose nurodytos kompetenciją juos priimti turinčios valdžios institucijos ir jų rengimo procedūra (2012 m. kovo 22 d. Sprendimo *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.*, C-567/10, EU:C:2012:159, 31 punktas; 2018 m. birželio 7 d. Sprendimo *Thybaut ir kt.*, C-160/17, EU:C:2018:401, 43 punktas ir 2019 m. birželio 12 d. Sprendimo *Terre wallonne*, C-321/18, EU:C:2019:484, 34 punktas). Taigi, atsižvelgiant į šios nuostatos tikslą sukurti aukštą aplinkos apsaugos lygį ir siekiant užtikrinti jos veiksmingumą, planas ar programa turi būti laikomi „reikalingu (-a)“, jeigu nacionalinėje teisėje yra konkretus teisinis pagrindas, leidžiantis kompetentingoms institucijoms jį (ją) priimti, net jei toks priėmimas nėra privalomas (šiuo klausimu žr. 2018 m. birželio 7 d. Sprendimo *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.*, C-671/16, EU:C:2018:403, 38–40 punktus).

38 Nors Bavarijos federalinės žemės prokuratūra ginčija šios jurisprudencijos pagrįstumą, reikia pažymėti, kad ją Teisingumo Teismas patvirtino 2020 m. birželio 25 d. Sprendimo *A ir kt. (Vėjo jėgainės Alteryje ir Nevelėje)*, C-24/19, EU:C:2020:503, 36–52 punktuose, išsamiai išnagrinėjęs šios Direktyvos 2001/42 2 straipsnio a punkto teksto įvairias kalbines versijas, šios nuostatos kontekstą ir genezę, šios direktyvos tikslus ir Sąjungos tarptautinius įsipareigojimus.

39 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad Nutarimas „Inntal Süd“ buvo priimtas remiantis *BNatSchG* 20 straipsnio 2 dalies 4 punktu ir 26 straipsniu, siejamais su *BayNatSchG* 12 straipsnio 1 dalies pirmu sakiniu ir 51 straipsnio 1 dalies 3 punktu. Taigi antroji sąlyga, numatyta Direktyvos 2001/42 2 straipsnio a punkto antroje įtraukoje, taip pat yra įvykdyta.

40 Vis dėlto Rozenheimo apskritis ir Bavarijos federalinės žemės prokuratūra tvirtina, kad bet kuriuo atveju nutarimas, kaip antai Nutarimas „Inntal Süd“, nėra nei „planas“, nei „programa“, nes bendros ir abstrakčios nuostatos, nustatančios bendrus reikalavimus neapibrėžtam atvejų skaičiui, nepatenka į Direktyvos 2001/42 taikymo sritį.

41 Vis dėlto šiuo aspektu reikia priminti, kad bendras nagrinėjamų aktų pobūdis nekliudo tam, kad šie aktai būtų pripažinti „planais ir programomis“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio a punktą. Iš tiesų, nors iš šios nuostatos formuluotės matyti, kad sąvoka „planai ir programos“ gali apimti norminius aktus, priimtus pagal įstatymų ar kitų teisės aktų priėmimo procedūrą, šioje direktyvoje nėra konkrečių nuostatų dėl bendros politikos ar teisės aktų, kuriuos reikėtų atskirti nuo planų ir programų, kaip tai suprantama pagal minėtą direktyvą. Tai, kad nacionalinės teisės aktas turi tam tikro abstraktumo ir juo siekiama geografinės zonos pertvarkymo tikslo, parodo jo programinį ar planavimo aspektą ir netrukdo jo įtraukti į sąvoką „planai ir programos“ (2020 m. birželio 25 d. Sprendimo *A ir kt.* (*Vėjo jėgainės Alteryje ir Nevelėje*), C-24/19, EU:C:2020:503, 61 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

42 Pirmuoju ir antruoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad nacionalinė priemonė, kuria siekiama apsaugoti gamtą ir kraštovaizdį ir šiuo tikslu nustatyti bendri draudimai ir leidimų reikalavimai, patenka į šios nuostatos taikymo sritį.

43 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal Direktyvos 2001/42 1 straipsnį ja siekiama sukurti aukštą aplinkos apsaugos lygį ir padėti į rengiamus ir tvirtinamus planus bei programas įtraukti aplinkos apsaugos klausimus, kad būtų skatinama tvari plėtra, užtikrinant, kad laikantis šios direktyvos būtų atliekamas tam tikrų planų ir programų, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, poveikio aplinkai vertinimas.

44 Kita vertus, atsižvelgiant į Direktyvos 2001/42 tikslą sukurti aukštą aplinkos apsaugos lygį, nuostatos, kuriomis apribojama šios direktyvos taikymo sritis ir, be kita ko, apibrėžiamos priemonės, kurioms ji skirta, turi būti aiškinamos plačiai (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 12 d. Sprendimo *CFE*, C-43/18, EU:C:2019:483, 36 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

45 Be to, Teisingumo Teismas yra ne kartą nusprendęs, kad sąvoka „planai ir programos“ apima ne tik jų parengimą, bet ir pakeitimą, siekiant užtikrinti reikalavimų, galinčių daryti reikšmingą poveikį aplinkai, poveikio aplinkai vertinimą (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 12 d. Sprendimo *CFE*, C-43/18, EU:C:2019:483, C-43/18, EU:C:2019:483, 71 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

46 Šiomis aplinkybėmis iš Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 1 dalies matyti, kad turi būti atliekamas šios direktyvos 3 straipsnio 2–4 dalyse nurodytų planų ir programų, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, poveikio aplinkai vertinimas.

47 Pagal minėtos direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktą toks poveikio aplinkai vertinimas turi būti atliekamas sistemingai dėl visų planų ir programų, kurie atitinka dvi kumuliacines sąlygas, t. y. jie turi būti parengti šioje nuostatoje nurodytiems sektoriams (pirmoji sąlyga) ir nustatyti leidimų dėl vėlesnio projektų, išvardytų Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose, įgyvendinimo išdavimo pagrindus (antroji sąlyga).

Dėl pirmosios sąlygos, numatytos Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punkte

48 Pagal Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punktą tam, kad būtų taikoma ši nuostata, planai ir programos turi būti parengti žemės ūkiui, miškininkystei, žuvininkystei, energetikai, pramonei, transportui, atliekų tvarkymui, vandentvarkai, telekomunikacijoms, turizmui, miestų ir kaimų planavimui ar žemės naudojimui.

49 Dėl reikalavimo, kad planai ir programos turi būti „rengiami“ Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punkte išvardytiems sektoriams, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad šis reikalavimas įvykdomas, kai nagrinėjamas planas ar programa yra „susijęs (-usi)“ su vienu iš šių sektorių (šiuo klausimu žr. 2016 m. spalio 27 d. Sprendimo *D'Oultremont ir kt.*, C-290/15, EU:C:2016:816, 44 punktą ir 2020 m. birželio 25 d. Sprendimo *A ir kt. (Vėjo jėgainės Alteryje ir Nevelėje)*, C-24/19, EU:C:2020:503, 66 punktą).

50 Šiuo klausimu konkrečiai pažymėtina, jog tai, kad Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punkte daroma nuoroda į „miestų ir kaimų planavimą“ ir „žemės naudojimą“, aiškiai parodo, kad „miestų ir kaimų planavimo ar žemės naudojimo“ sektorius neapsiriboja žemės naudojimu, suprantamu siaurai, t. y. teritorijos suskirstymu į zonas ir veiklos, leistinos šiose zonose, nustatymu; šis sektorius neišvengiamai apima platesnę sritį (2018 m. birželio 7 d. Sprendimo *W. Thybaut ir kt.*, C-160/17, EU:C:2018:401, 48 punktas ir 2018 m. birželio 7 d. Sprendimo *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.*, C-671/16, EU:C:2018:403, 43 punktas).

51 Be to, tai, kad pagrindinis plano ar programos tikslas yra aplinkos apsauga, įskaitant kraštovaizdžio apsaugą, nepaneigia to, kad jis taip pat gali būti „susijęs“ su vienu iš šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punkte išvardytų sektorių, pirmiausia – su teritorijų planavimo ar žemės naudojimo sektoriumi (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Dimos Kropias Attikis*, C-473/14, EU:C:2015:582, 20 ir 46 punktus).

52 Be to, pati planų ir programų, parengtų siekiant apsaugoti aplinką, visų pirma visuotinai taikomų priemonių, kuriomis, kaip ir Nutarimu „Inntal Süd“, siekiama tokio tikslo, esmė paprastai yra būtent reglamentuoti žmonių veiklą, turinčią reikšmingą poveikį aplinkai, t. y. veiklą, priskirtiną prie Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punkte išvardytų sektorių (žr., pavyzdžiui, 2010 m. birželio 17 d. Sprendimą *Terre wallonne et Inter-Environnement Wallonie*, C-105/09 ir C-110/09, EU:C:2010:355 ir 2012 m. vasario 28 d. Sprendimą *Inter-Environnement Wallonie et Terre wallonne*, C-41/11, EU:C:2012:103).

53 Šiuo atveju, kaip išvados 65 ir 67 punktuose iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, Nutarime „Inntal Süd“ įtvirtintos taisyklės susijusios su veikla, priskirtina, be kita ko, žemės ūkiui (5 straipsnio 1 dalies 6 punktas), miškininkystei (5 straipsnio 1 dalies 8 ir 9 punktai), transportui (5 straipsnio 1 dalies 3 ir 13 punktai), vandentvarkai (5 straipsnio 1 dalies 4 punktas) ir miestų ir kaimų planavimui ar žemės naudojimui (5 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktai).

54 Taigi pirmoji sąlyga, nustatyta Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punkte, yra įvykdyta, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl antrosios sąlygos, numatytos Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punkte

55 Iš Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punkto matyti, kad antroji šioje nuostatoje įtvirtinta sąlyga yra įvykdyta, jei, pirma, nagrinėjami planai ar programos nustato leidimų dėl vėlesnio projektų įgyvendinimo išdavimo pagrindus ir, antra, šie projektai yra tarp išvardytųjų Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose.

56 Pirma, kalbant apie tai, ar nutarimas, kaip antai Nutarimas „Inntal Süd“, yra susijęs su Direktyvos 2011/92 I ar II prieduose išvardytais projektais, reikia pažymėti, kad Direktyvos 2011/92 1 straipsnio 2 dalies a punkte apibrėžta sąvoka „projektas“ negali būti laikoma apimančia tam tikras veiklos rūšis, kurioms pagal šį nutarimą reikia gauti leidimą, pavyzdžiui, „įrengti prekinius furgonus“ (5 straipsnio 1 dalies 2 punktas) <…>, „persekioti, gaudyti ar žudyti laukinius gyvūnus“ (5 straipsnio 1 dalies 7 punktas) arba „duoti leidimą orlaiviams kilti ar tūpti“ (5 straipsnio 1 dalies 13 punktas). Iš tiesų iš jurisprudencijos matyti, kad ši sąvoka apima darbus ar kišimąsi, dėl kurių fiziškai keičiama vietovė (2020 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Friends of the Irish Environment*, C-254/19, EU:C:2020:680, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

57 Vis dėlto, be to, kad pagal Nutarimo „Inntal Süd“ 4 straipsnį „[s]augomoje kraštovaizdžio teritorijoje draudžiama bet kokia veikla, dėl kurios pasikeičia šios teritorijos pobūdis arba kuri prieštarauja siekiamam apsaugos tikslui“, šio nutarimo 5 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad turi būti išduotas leidimas, be kita ko, siekiant tiesti ar iš esmės pertvarkyti kelius, takus ar teritorijas, ypač stovyklavietes, sporto aikšteles, žaidimų aikšteles ir maudyklas ar panašius objektus (2 punkto c papunktis), taip pat vandens telkinius, jų krantus ar dugną, įtekančio ar ištekančio vandens srautą arba pjezometrinį lygį, kurti naujus vandens telkinius arba įrengti drenažo sistemas (4 punktas), iškirsti visus miško medžius ar jų dalį, pirmą kartą įveisti mišką ar atlikti plynus miško kirtimus didesniame nei 0,5 hektaro plote (9 punktas).

58 Tokia veikla gali būti priskirta prie Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose, konkrečiai – I priedo 7 punkto b ir c papunkčiuose ir II priedo 1 punkto c ir d papunkčiuose, 10 punkto e ir f papunkčiuose ir 12 punkto d papunktyje, išvardytų projektų.

59 Be to, Nutarimo „Inntal Süd“ 5 straipsnio 1 dalyje nurodyta veikla, kai statomas ar pertvarkomas bet kokio tipo objektas arba keičiama jo paskirtis, gali būti priskirta prie kelių Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose išvardytų projektų.

60 Dėl klausimo, ar nutarimas, kaip antai Nutarimas „Inntal Süd“, nustato leidimų dėl vėlesnio projektų įgyvendinimo išdavimo pagrindus, reikia priminti, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog sąvoka „planai ir programos“ yra susijusi su bet kuriuo aktu, kuriame, apibrėžiant atitinkamame sektoriuje taikomas taisykles ir kontrolės procedūras, nustatoma visuma kriterijų ir taisyklių, privalomų laikytis išduodant leidimą dėl vieno ar kelių projektų, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, ir juos įgyvendinant (2020 m. birželio 25 d. Sprendimo *A ir kt. (Vėjo jėgainės Alteryje ir Nevelėje)*, C-24/19, EU:C:2020:503, 67 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

61 Tokiu aiškinimu siekiama užtikrinti, kad būtų atliktas reikalavimų, galinčių turėti reikšmingų pasekmių aplinkai, poveikio aplinkai vertinimas (2020 m. birželio 25 d. Sprendimo *A ir kt. (Vėjo jėgainės Alteryje ir Nevelėje)*, C-24/19, EU:C:2020:503, 68 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

62 Taigi Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punkto reikalavimas, kad atitinkamame plane ar programoje turi būti nustatomi pagrindai, kuriais vadovaujantis būtų galima leisti įgyvendinti projektus, išvardytus Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose, turi būti laikomas įvykdytu, jei šiame plane ar programoje nustatoma visuma kriterijų ir taisyklių, privalomų laikytis išduodant leidimą dėl vieno ar kelių tokių projektų, ypač atsižvelgiant į šių projektų vietą, pobūdį, dydį ir veiklos sąlygas arba išteklių išsidėstymą.

63 Kita vertus, minėtas reikalavimas neįvykdytas, jei plane ar programoje, nors jis (ji) susijęs (-usi) su Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose išvardytais projektais, tokių kriterijų ar tvarkos nenumatyta.

64 Šiuo atveju matyti, kad pagal Nutarimo „Inntal Süd“ 5 straipsnio 1 dalį jo 1 straipsnyje apibrėžtoje apsaugos zonoje tik nustatoma pareiga gauti leidimą tam tikrai veiklai ir projektams, įskaitant tuos, kurie išvardyti Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose.

65 Tiesa, šioje nuostatoje apibrėžta tam tikrų iš šių projektų apimtis, kurią viršijus, norint juos įgyvendinti, reikia gauti išankstinį leidimą. Vis dėlto net ir tokiais atvejais minėtoje nuostatoje nenumatoma kriterijų ar tvarkos, kurie taikomi išduodant leidimą minėtiems projektams ir juos įgyvendinant.

66 Dėl Nutarimo „Inntal Süd“ 5 straipsnio 2 dalies pažymėtina, kad, atsižvelgiant į jos formuluotę, leidimo išdavimas siejamas, „nepažeidžiant kitų teisės nuostatų“, su viena bendra sąlyga, t. y. kad „numatyta priemonė nesukelia jokių 4 dalyje išvardytų pasekmių arba tokias pasekmes galima kompensuoti taikant papildomas nuostatas“.

67 Šiuo klausimu reikia pridurti, kad neginčijama, jog, pirma, Nutarimo „Inntal Süd“ 4 straipsnyje numatytas draudimas „[s]augomoje kraštovaizdžio teritorijoje vykdyti bet kokią veiklą, dėl kurios pasikeičia šios teritorijos pobūdis arba kuri prieštarauja siekiamam apsaugos tikslui“, iš esmės atitinka tai, kas jau numatyta *BNatSchG* 26 straipsnio 2 dalyje.

68 Antra, neginčijama, kad Nutarimo „Inntal Süd“ 3 straipsnyje šis apsaugos tikslas įtvirtintas bendrai, nenumatant tikslių kriterijų ar taisyklių, kurių turi būti laikomasi išduodant leidimą įgyvendinti įvairius projektus, nurodytus šio nutarimo 5 straipsnio 1 dalyje.

69 Taigi, nors Nutarimo „Inntal Süd“ priėmimas gali daryti tam tikrą įtaką projektų vietai, nes jo įgyvendinimas 1 straipsnyje apibrėžtoje apsaugos zonoje yra sudėtingesnis ir, atvirkščiai, paprastesnis už šios teritorijos ribų, įskaitant žemės sklypus, kurie buvo įtraukti į iki minėto nutarimo priėmimo apibrėžtą apsaugos zoną, šis nutarimas vis dėlto nenustato visumos kriterijų ir taisyklių, kurių reikia laikytis išduodant leidimą dėl vieno ar kelių projektų, išvardytų Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose, ir juos įgyvendinant, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

70 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad į šios nuostatos taikymo sritį nepatenka nacionalinė priemonė, kuria siekiama apsaugoti gamtą ir kraštovaizdį ir šiuo tikslu nustatomi bendri draudimai ir leidimų reikalavimai nenumatant pakankamai išsamių taisyklių dėl Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose išvardytų projektų turinio, rengimo ir įgyvendinimo.

Dėl trečiojo klausimo

71 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad į šios nuostatos taikymo sritį patenka nacionalinė priemonė, kuria siekiama apsaugoti gamtą ir kraštovaizdį ir šiuo tikslu įtvirtinami bendri draudimai ir leidimų reikalavimai.

72 Pagal minėtą nuostatą valstybės narės turi nustatyti, ar kitų planų ir programų, nei nurodyti Direktyvos 2001/42, 3 straipsnio 2 dalyje, nustatančių leidimų dėl vėlesnio projektų įgyvendinimo išdavimo pagrindus, pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai.

73 Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 4 dalyje numatyta pareiga priklauso nuo sąlygos, atitinkančios šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punkte nustatytą antrąją sąlygą, t. y. kad nagrinėjamas planas ar programa turi nustatyti leidimų dėl vėlesnio projektų įgyvendinimo išdavimo pagrindus (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 12 d. Sprendimo *CFE*, C-43/18, EU:C:2019:483, 60 punktą).

74 Taigi, atsižvelgiant į šio sprendimo 60–69 punktuose pateiktus svarstymus dėl šios sąlygos, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad į jos taikymo sritį nepatenka nacionalinė priemonė, kuria siekiama apsaugoti gamtą ir kraštovaizdį ir šiuo tikslu nustatomi bendri draudimai ir leidimų reikalavimai, tačiau nenumatoma pakankamai išsamių taisyklių dėl projektų turinio, rengimo ir įgyvendinimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

75 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. **2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo 3 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad į jo taikymo sritį nepatenka nacionalinė priemonė, kuria siekiama apsaugoti gamtą ir kraštovaizdį ir šiuo tikslu nustatomi bendri draudimai ir leidimų reikalavimai, tačiau nenumatomos pakankamai išsamios taisyklės dėl 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo I ir II prieduose išvardytų projektų turinio, rengimo ir įgyvendinimo.**

2. **Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 4 dalį reikia aiškinti taip, kad į jos taikymo sritį nepatenka nacionalinė priemonė, kuria siekiama apsaugoti gamtą ir kraštovaizdį ir šiuo tikslu nustatomi bendri draudimai ir leidimų reikalavimai, tačiau nenumatoma pakankamai išsamių taisyklių dėl projektų turinio, rengimo ir įgyvendinimo.**

Parašai.